

exhibuerint negligentes, utpote vi cuius nemo privabatur Ecclesia parochiali, nisi post præviam admonitionem neglexerit recipere presbyteratum, et sententia iudicis subsequuta fuerit.

30. *Atque hoc ipsum procedit in vicariis perpetuis Ecclesiarum parochialium.* — Porro dicta conclusio procedit etiam in vicariis perpetuis Ecclesiarum parochialium, text. clar., Clem. un. *de Offic. vicarii.* His quippe pariter incumbit, ut gregi eisdem credito personaliter deserviant, illumque pascant et verbo doctrinæ, et exemplo vitæ, sacramentorumque administratione, veluti perpetui rectores animarum suæ curæ commissarum; sicque merito jubentur ibidem intra annum promoveri ad sacerdotium, ad instar verorum parochorum.

31. *Non tamen in Ecclesiis curatis non parochialibus.* — Secus dicendum de eo, qui habet Ecclesiam curatam non parochialem. Quia cit. c. *Licet canon., de Election.,* in 6, loquitur tantum de promotis ad Ecclesiam parochialem; adeoque veluti odiosum, ac pœnale, simulque correctorium juris antiqui, non est extendendum ad promotos in Ecclesiis curatis non parochialibus. Rebuffus, cit. tit. *De non promotis intra annum,* num. 60. (ADNOTATIO LI.)

32. *Neque rigor ille procedit in Ecclesiis parochialibus collegiatis, et assumptis ad earum regimen. Nec etiam in harum prepositis et decanis.* — Insuper rigor, cit. c. *Licet canon.,* non procedit in Ecclesiis parochialibus collegiatis, et assumptis ad earum regimen; ut habetur decisum in c. *Statutum, 22, de Elect.,* in 6, estque amplius dictum, tit. *de Electione,* § 9, n. 220. Idemque a fortiori dicendum de præpositis, et decanis Ecclesiarum collegiarum, etiam curam animarum habentium: quia non sunt simpliciter Ecclesiæ parochiales, ac proinde in his antiqua jura sunt servanda, vi quorum non privantur ob non promotionem intra annum ad sacerdotium, nisi monitione prævia, et post sententiam iudicis. Rebuffus, loc. cit., n. 28 et 30, et concordant ea, quæ proxime, n. 27, de aliis prælatis dicta sunt.

33. *Sicut nec in juste impeditis, quominus infra annum ordinentur. Annus hujusmodi quomodo sit computandus?* — Rursus a rigore cit. c. *Licet canon.,* excipiuntur juste impediti, quominus infra annum ad sacerdotium promoveantur. Nam annus ejusmodi (qui est computandus a tempore illo, quo culpam

parochialis Ecclesiæ regimen fuit commissum, atque ipse possessionem ejus pacificam habuit, vel per eum stetit, quominus eam haberet) non currit illis, qui justo impedimento detenti, infra tale tempus ordinari nequiverunt; prout declaratur in c. *Commissa,* 35, *de Election.,* in 6.

34. *Pœna privationis Ecclesiæ parochialis non incurritur ipso jure ob neglectum presbyteratum donec annus integer sit completus.* — Resp. IV. Præfata etiam pœna privationis Ecclesiæ parochialis non incurritur ipso jure ob neglectum, seu non receptum presbyteratum, donec annus integer sit completus: quo facto dicta Ecclesia parochialis nullatenus pro ea vice poterit illi, qui sic neglexit ordinari, iterato conferri. Ita habetur expressum in cit. c. *Commissa, de Elect.,* in 6. Et ratio prioris partis est: quia odia sunt restringenda; ergo, cum privatio beneficii sit quid odiosum, ad eam incurrendam requiritur annus ex toto elapsus: adeo, ut non sufficiat, tantum de anno illo transiisse, quod infra ipsum nequeat quis amplius ad sacerdotium promoveri, nisi annus ille fuerit completus, prout ibidem Pontifex declaravit. Concordat in simili, I. *In illa stipulatione,* et I. *Insulam,* ff. *de Verb. oblig.,* ubi stipulatio pœnalis, qua habet determinatum diem, non committitur ad interesse ante diem, etiamsi certum sit, ante diem fieri, seu promissum impleri amplius non posse.

35. *Et tunc dicta Ecclesia non potest pro ea vice iterato conferri illi, qui sic neglexit ordinari.* — Ratio posterioris partis est: quia si illi, qui ob neglectam receptionem sacerdotii post lapsum anni ipso jure privatus existit Ecclesia parochiali, posset hæc pro ea vice denuo conferri, facile eluderetur, ac ludibrio fieret statutum generalis concilii Lugdunensis, in d. c. *Licet canon., de Elect.,* in 6, relatum, suoque frustraretur effectu: cum, sicut primo anno finito posset rursus ipsi conferri Ecclesia præhabita, eadem ratione id fieri posset finito secundo, et tertio anno, et ita de singulis; sicque canon ille penitus eluderetur, suoque frustraretur effectu: atqui hoc est absurdum, L. ult., § *Ubi autem puerilis,* C. *De bonis quæ liberis,* etc. Et alioquin lex non rebus, sed verbis videretur imposita, prout ibidem argumentatur Pontifex, et amplius declarat Glossa.

36. *Bene tamen pro alia vice.* — Quia tamen textus ille solummodo hoc fieri prohibet « pro ea vice, » hinc nihil impedit, quin talis pro-

moveatur ad eandem parochiam pro alia vice, sive alia ejus vacatione superveniente. Prout in simili notatur in c. *Cum Ventonensis,* 23, *de Election.,* de iis, qui ob electionem indigni, pro una vice sunt privati potestate eligendi: nam in alia electione libere eligunt, cum per primam privationem jam censeatur purgatum ipsorum vitium.

37. *Recipiens Ecclesiam parochialem absque animo suscipiendi sacerdotium intra annum, tenetur ad restitutionem fructuum.* — Resp. V. Insuper, si quis non intendens promoveri ad sacerdotium, recipiat parochialem Ecclesiam, ut fructus ex ea per annum percipiat, ipsam elapso anno postmodum dimissurus, tenetur ad restitutionem talium fructuum, cum eos receperit fraudulenter: nisi mutato animo postea infra annum promotus fuerit ad sacerdotium. Ita rursus habetur decisum in cit. c. *Commissa, de Elect.,* in 6. Quamvis hanc pœnam solum procedere pro foro conscientiæ, non autem, quod contra talem detur actio in foro externo, velit Rebuffus, ubi supra, n. 15 et 16, et favet textus in can. *Cogitationis, de Pœnit.,* dist. 1, ibi: « Cogitationis pœnam nemo patitur. »

38. *Secus si habuit talem animum assumendi presbyteratum, etsi postea non ordinetur.* — Secus dicendum de eo, qui Ecclesiam parochialem recepit, bono animo intra annum assumendi presbyteratum: nam talis non tenetur restituere fructus eo tempore perceptos, quo sanam intentionem habuit, licet postmodum mutata voluntate non promoveatur intra annum ad sacerdotium. Idque probatur ex cit. c. *Commissa,* argumento a sensu contrario desumpto: ac tradit Barbosa, ibid. num. 24, post Azorium, part. II, lib. VI, cap. VIII, q. 10; Sanchez, lib. VII, *de Matrim.,* disp. 45, n. 1 et seqq., et alios.

TITULUS XV.

De Sacra Unctione.

1. *Duplex species unctionis, exterior videlicet, ac interior.* — Quia ex ordinandis, atque præficiendis, aliqui juxta morem Ecclesiæ catholicæ, sacra unctione deliniri solent, merito de hac præsens rubrica subjungitur. Et quidem imprimis in cap. un., § *Scire te volumus,* h. t., duplex assignatur species unctio-

nis: una scilicet exterior, quæ materialis est, atque visibilis, seu per quam visibiliter inungitur corpus. Alia interior, quæ spiritualis est, et invisibilis, mediante qua invisibiliter inungitur cor, sive anima hominis per gratiam Spiritus sancti digne sumenti infusam, quæque per unctionem illam exteriorem signatur.

2. *Omnes sacre unctiones in Ecclesia catholica usitate reducuntur ad sex capita; et quæ?* — Licet autem plures in Ecclesia catholica usitate sint sacre unctiones, quæ etiam in præsentis titulo, una cum mysticis suis significationibus, breviter, simulque energice referuntur: omnes tamen illæ ad sex principalia capita reducuntur, videlicet ad unctionem, seu consecrationem episcopi; sub hac comprehendendo etiam unctionem presbyterorum, veluti præviam respectu illius, ut innuitur cap. un., § *Ungetur,* h. t. Ad unctionem regis, quæ multipliciter differt a priori, prout ibid., § 1 et 2, declaratur. Ad unctionem omnium christianorum in baptismo, qualis tunc quaterna vice, et sub peculiari mystica significatione, loc. cit., § *Quia vero,* singillatim explicata, dicitur fieri. Ad unctionem chrysmatis post baptismum, quæ fit in collatione sacramenti Confirmationis. Ad unctionem infirmorum, quæ peragitur in sacramento Extremæ Unctionis, et de qua in cap. un., § *De prima,* h. t. fit mentio. Et ad unctionem altaris, templi, et calicis, dum consecrantur, dedicantur, seu benedicuntur juxta ritum Ecclesiæ catholicæ, atque ad exemplum sancti Sylvestri Papæ; de qua in cit. cap. un. § *Ungetur,* h. t. habetur sermo.

3. *Ecclesia non judaizat adhibendo sacras unctiones; et cur?* — Neque hinc perperam quis inferat, quod judaizat Ecclesia, imitando ritus judæicos in unctione sacerdotum, regum et templorum. Nam, ut respondet Pontifex ibidem, « Unctionis sacramentum aliud quidem efficit, et figurat, tam in Novo, quam in Veteri Testamento; unde non judaizat Ecclesia, cum unctionis celebrat sacramentum. » Etenim unctiones Veteris Testamenti adhibebantur a Judæis per figuram, et veluti significatio futuræ gratiæ: unctiones autem Novi Testamenti exercentur in veritate, ac prout sunt significatio gratiæ præsentis.

4. *Unctiones sacre sunt diverso, et excellentiori modo in lege evangelica, ac in lege veteri.* — Accedit, quod istæ fiant modo diverso, ac longe excellentiori præ illis. Nam in veteri lege caput Aaronis, at aliorum pontificum,

consecratur fundendo super illud simplex unctionis oleum, *Levit.*, cap. VIII, 10. In lege evangelica vero caput episcopi consecrandi inungitur chrysmate, quo significatur Christus JESUS, cujus personam episcopus in pontificali officio repræsentat. Insuper in Veteri Testamento reges ungebantur in capite I, *Reg.*, cap. X, 1 et 4; *Reg.*, cap. IX, 3 et 6. At vero in Novo Testamento, et post adventum Christi JESU Nazareni, quem unxit Deus Spiritu sancto, *Actor.*, X, 38, quique est caput Ecclesiæ, *Ephes.*, I, 22. Principis unctio a capite ad humeros translata fuit; prout in cit. cap. un., h. t. amplius declaratur. Insuper consecratio ecclesiarum nunc longe solemniori ritu peragitur, dum in eis erigitur altare in titulum, quod chrysmate delibutum, Domini nostri JESU Christi, qui altare, hostia, et sacerdos noster est, figuram exprimit; prout loquitur Ecclesia in *Breviario Romano*, die 9 novembris. Tacetur unctio in Confirmatione, atque Extrema Unctione fieri solita, cum hæc sint vera, et proprie dicta Novæ Legis sacramenta, et gratiam digne recipientibus ex opere operato conferant; cum econtra unctiones Antiquæ Legis solum fuerint umbra futurorum, et gratiam, quam significabant, non contulerint. Et hæc quantum ad sacras unctiones.

5. *Historia memorabilis de sancto Martiale, ac ejus collega a mortuis resuscitato per tactum baculi sancti Petri apostoli. Papa cur non utatur baculo?* — Inter alia unum notabile refert Glossa, in cap. un., §. *Propter historiam*, h. t., quod videlicet sancti Martialis, unus ex discipulis sancti Petri, fuerit ille, quem Christus posuit inter discipulos, dum dixit: *Nisi efficiamini sicut parvulus iste, non intrabitis in regnum cælorum*, *Matth.* XVIII, 3. Eum postea sanctus Petrus una cum alio, Matihæo nomine, ad prædicandum misit in Germaniam: qui cum iret, mortuus est; collega vero ipsius, sive Martialis, rediit ad Petrum. Et Petrus ait ill.: *Accipe baculum, et tangens eum dic, ut in nomine Domini surgat, et prædicet. Et ivit, ac quadragesimo die a tempore mortis tetigit eum, et surrexit, et prædicavit. Atque idcirco (inquit textus ibidem) « Romanus Pontifex non utitur baculo pastorali, tum propter historiam, » quia videlicet sanctus Petrus removit a se baculum: « tum propter mysticam rationem, » quam assignat Glossa ibidem: licet alii Pontifices eodem utantur, cum hi non habeant suam potestatem immediate a Deo, sicuti Papa.*

6. *Mystica significatio baculi pastoralis.* — Designantur autem per baculum pastorem ea, quæ his versibus, a citata Glossa allegatis, comprehenduntur.

In baculi forma, præsul, datur hæc tibi norma.
Attrahere per primum, medio rege, punge per inimum.
Attrahere peccantes, rege justos, punge vagantes.
Attrahere, sustenta, stimula, vaga, morbida, lenta

TITULUS XVI.

De Sacramentis non iterandis.

1. *Sacramenta, quæ imprimunt characterem, non posse iterari, de fide est.* — Quæritur I. Quæ sacramenta non sint iteranda, et quomodo? Resp. I. Sacramenta, quæ imprimunt characterem, ut Baptismus, Confirmatio, et Ordo, non posse iterari, hoc est, sæpius accipi, de fide certum est; atque definitum in concilio Florentino, in *Decreto unionis*, ac Tridentino, sess. 7, can. 9. Unde, si in conferendis hisce sacramentis quidpiam fuerit omissum, respondet Pontifex in cap. 1 et 3, h. t. « Non esse aliquid iterandum, sed caute supplendum, quod incaute fuerat prætermisum. » Idque magis patebit ex dicendis in progressu, declarando dubia ibidem de sacramento Ordinis, et Confirmationis præposita.

2. *Imo etiam in aliorum sacramentorum collatione nihil est iterandum.* — Resp. II. Rubrica præsentis tituli non solum procedit in illis sacramentis, quæ absolute iterari, hoc est, sæpius eidem rite conferri non possunt; ut sunt præmissa tria sacramenta, quæ in anima suscipientis imprimunt characterem: sed etiam habet locum in reliquis sacramentis, non quod hæc iterari nequeant, sed quatenus in eorum collatione pariter nihil est iterandum. Ita communis, « Nulli enim sacramento injuria faciendâ est, » ut inquit divus August., lib. I *Contra Donatistas*, cap. 1, ac refertur, in c. *Ostenditur, de Consec.*, dist. 4. Atqui cuilibet sacramento fit injuria, si illud sacrilege reiteretur, c. *Sacramenta*, 1, q. 1, ut puta bis consecrando eandem hostiam, bis absolvendo pœnitentem peracta unica confessione, ac hujusmodi; ergo.

3. *Quid agendum in dubio de valore sacramenti?* — Quod si aliquando rationabile dubium emerit de valore sacramenti, seu an

illud hic et nunc valide collatum fuerit, non illico sacramentum absolute erit reiterandum, sed solum sub conditione, si antea non valisset; prout loquendo de baptismo, expresse decisum habetur in c. *De quibus*, 2, *de Baptismo*, his verbis: « De quibus dubium est, an baptizati fuerint, baptizentur his verbis præmissis: Si baptizatus es, non te baptizo; sed si nondum baptizatus es, ego te baptizo, » etc. Nam ex appositione talis conditionis, utpote a qua validitas actus dependet, jam præcavetur omni injuriæ sacramenti omneque præjudicium sacrilegæ reiterationis evitatur.

4. *Tres aureæ regulæ Scoti circa hoc observandæ.* — Huc faciunt tres illæ aureæ regulæ, quas universaliter in omnibus dubiis, quantum ad materiam et formam sacramentorum, observandas esse tradit Doctor Subtilis in 4, dist. 3, q. 2, § *Tertio de forma*, §. *Circa istam*. Prima est ista: « Si possibilitas adest, via tutissima est eligenda. » Secunda: « Si non adest possibilitas, via tutissimæ proxima est tenenda. » Tertia est ista: « Cessante impossibilitate caute est supplendum, quod impossibilitas prohibebat. » Hæc Scotus.

5. *Explicatur cap. I, h. t.* — Quæritur II. Qua ratione de ordinato in subdiaconum sine impositione manuum, cap. I, h. t., dicitur, hanc esse caute supplendam? Ratio dubitandi est: quia subdiaconus, cum ordinatur, non recipit manus impositionem, can. *Subdiaconatus*, dist. 23. Quomodo ergo necesse est hanc in ipso caute supplere? Ob hanc rationem, quæ adeo videtur urgere ad hominem,

6. *Refertur sententia, asserens textum ejus esse corruptum.* — Respondent I, nonnulli, quos sequitur Barbosa hic, n. 1, et Engel, n. 7, textum incuria librorum esse corruptum: quia, ut inquit Innocentius Papa IV, vera littera hic habet *Diaconatus*, pro *ly Subdiaconatus*; prout etiam in duobus vetustioribus exemplaribus legi, notat Glossa marginalis ibidem. Accedit quoque hanc responsionem videatur appere consuetudo Romanæ Curie: nam Papa, quando subdiaconum ordinat, non imponit manum ut testatur Abbas in cap. h. t. Sicut et *Pontificale Romanum*, auctoritate Gregorii XIII editum, nullam in ordinatione subdiaconi præscribit impositionem manuum. Et hinc data responsio non caret sua probabilitate. Si tamen placeat retinere textum, prout jacet, atque ab antiquo per tot sæcula ab ipsismet Summis Pon-

tificibus toleratus fuit sicque non statim privata auctoritate variandus.

7. *Alia sententia explicat textum illum de manuum impositione deprecatoria, non consecratoria.* — Resp. II. Textus, cit. cap. I, h. t. procedit non de impositione manuum consecratoria (nam talis non datur subdiacono, sed dumtaxat diacono, can. *Diaconus*, dist. 23, quando nimirum episcopus solus ponit manum dexteram super caput ordinandi, dicens: *Accipe Spiritum sanctum*, etc.) sed de quadam manuum impositione benedictoria, seu deprecatoria tantum. Ita Glosa in cit. cap. I, §. *Impositione*. et ibi Abbas § *Opponitur*; Layman, n. 1, h. t. et alii. Nam dari manus impositionem deprecatoriam, patet ex can. *Manus impositio*, 1, q. 1. Qualis proinde manuum impositio jubetur ibidem caute suppleri: quia non dicitur actum, dum aliquid superest addendum, can. *Nihil*, 7, q. 1, et leg. penult. C. *Ad Syllaniam*. et amplius declarat Barbosa, axiomat. 11, n. 1.

8. *Quæ impugnatur.* — Verum etiam hæc responsio patitur jam factam instantiam. Siquidem in ordinatione subdiaconi nulla penitus adhibetur manus impositio, ne quidem deprecatoria; ut liquet ex *Pontificali Romano* loc. cit. Nec juvat recurrere ad particularem consuetudinem locorum, in quibus forsân ea adhiberi solet; tum quia hoc non nisi dividendo asseri potest, cum ex textu nullatenus eruatur; tum quia in collatione ordinum servandi sunt ritus sanctæ Sedis Apostolicæ, c. un., § *Monemus de sacra unctione*. Hæc autem nullam adhibet manuum impositionem in ordinatione subdiaconi; sicque nec eam suppleri præciperet, prout tamen cit. cap. I, h. t. intermissa manuum impositio caute dicitur esse supplenda. Unde dimissa hæc sententia, et salvando textum, ut jacet

9. *Ponitur sententia cæteris expeditior, ac probabilior.* — Resp. III. Per omissam manus impositionem, quæ in cap. I, h. t. dicitur caute supplenda, donec assumptus ad ordinem subdiaconatus permittatur ministrare, videtur intelligi omissa collatio primæ tonsuræ, vel ordinum minorum. Ratio est: quia alibi in jure canonico per manus impositionem intelligitur collatio primæ tonsuræ vel ordinum minorum; ut fit in can. *Quoniam*, dist. 69, etc. *Cum contingat*, 11, *de Etate et qualitate præficiend.*; ergo idem dicendum, in proposito, ut hæc ratione jura concordentur, mutuoque declarentur juribus, sicque horum atque ipsius textus correctio evitetur.